

ANTE GLAVIČIĆ

U SPOMEN PROFESORU PAVLU TIJANU

(Senj, 15. 6. 1908. - Madrid, 2. 7. 1997.)

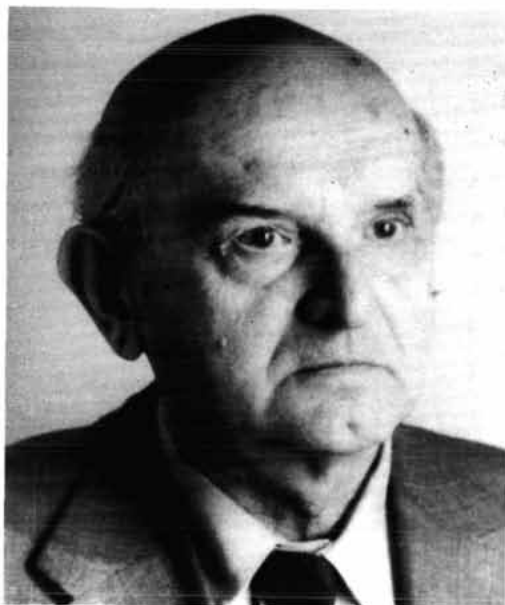
Ante Glavičić
V. Čopića 22
HR 53270 Senj

UDK:929 TIJAN, P.:03
Ur.: 1997-08-08

Među znamenitim Senjanima koji su svojim životom i djelima zadužili rodni grad i domovinu Hrvatsku, visoko se uzdiže lik profesora Pavla Tijana.

Pred naletom "crvenih osloboditelja" početkom svibnja 1945. Pavao Tijan je morao, skupa sa suprugom Nedjeljkom i tisućama hrvatskih ljudi, otići u emigraciju. Nije smio doći u svoju domovinu i grad Senj, a u pismima koja mi je redovito slao tijekom dvadesetak godina samo se nazirala nostalgija za rodnim krajem i domovinom, jer ni to, da mi ne bismo imali neprituljaka, nije htio otvoreno napisati. Neugasla nada da će ipak jednog dana bar još jednom doći, ostvarila mu se 1993. Došavši tada sa suprugom i djecom, probuđenih emocija i nakon više od 50 godina izbjivanja izvan bedema svoga uskočkoga grada, sjećao se i najsitnijih detalja koje je trajno pohranio s velikom ljubavlju u dubini svoga srca. Pozorno smo ga slušali i vjerovali u ponovni njegov dolazak. U proljeće 1997. dogovarali smo novi susret u Senju, zamišljali kako ćemo u miru šetati ulicama grada i razmišljati o prošlosti, jer je mnogo toga ostalo neodređeno i nepoznato nama samima. Ali nešto godine, više život i neizvjesnost u tuđini, a napose opaka bolest, učinili su svoje. 2. srpnja 1997. tužna zvona s obližnjega tornja oglasila su prestanak života profesora Pavla Tijana. Koliko samo ima simbolike u toj zvonjavi. Naime, Pavao je zvona sa zvonika senjske katedrale odmalena osluškivao, rođen je malo poviše na Gorici.

Pavao Tijan rodio se 15. lipnja 1908. u Senju, gdje polazi osnovnu školu i svih osam razreda slavne senjske gimnazije. Neko je vrijeme bio i pitomac

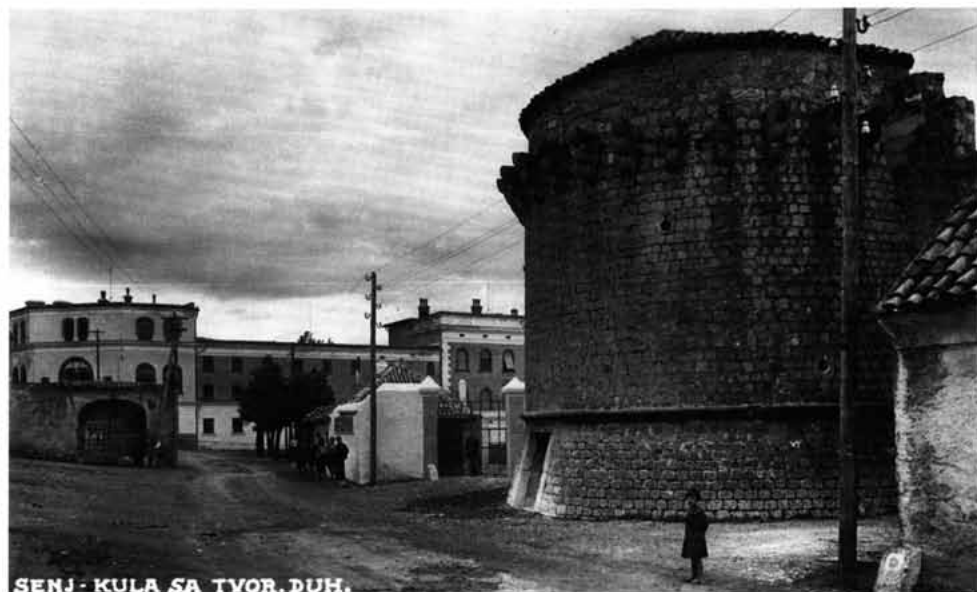
Sl. 1. Prof. Pavao Tijan (Madrid, 1989.).

čuvenog prosvjetno-duhovnog zavoda *Ožegovićianum*. Nakon velike mature (1926.) odlazi u Zagreb, gdje na Filozofskom fakultetu upisuje studij slavistike i kroatistike. Po njegovu završetku neko je vrijeme urednik časopisa Društva sv. Jeronima, a potom je privatni profesor mladoga grofa Jacoba Eltza Vukovarskoga s kojim je ostao u prijateljskim vezama sve do svoje smrti. Od 1939. do 1941. bio je pomoćnik, a potom do 1944. glavni tajnik ravnatelja prve hrvatske enciklopedije. Od 1944. do proljeća 1945. bio je pročelnik visokoga školstva i prosvjete Nezavisne Države Hrvatske.

Početak mjeseca svibnja 1945. odlazi u emigraciju, prvo u Italiju, a potom u Španjolsku, gdje živi do smrti. Tijekom života u iseljeništvu ulagao je nadljudske napore kako bi što objektivnije izvijestio svjetsku javnost o stradanjima Hrvata i teškim političkim i gospodarskim prilikama unutar unitarističke komunističke Jugoslavije. Od 1955. Pavao Tijan sa suprugom Nedjeljkom (r. Luetić) na španjolskom radiju vodi redovite emisije na hrvatskom jeziku.

Velika je njegova aktivnost i doprinos na literarnom i kulturnom promicanju španjolske kulture i inicijativama oko tiska njihove enciklopedije.

Puno je surađivao s hrvatskim emigrantskim publikacijama (*Hrvatska revija*, *Studia Croatica* i dr.) u kojima je objavio brojne prikaze, eseje i članke iz hrvatske kulturne i političke problematike.

Sl. 2. Stara cesta, kula Lipica i Tvornica duhana oko godine 1935.

Pri posjetu slobodnoj Hrvatskoj 1993. svratio je u Zagreb, a onda što prije do Senja, u kojemu je zadnji put bio prije početka Drugoga svjetskog rata. Bio je to za njega sretan dan i nezaboravan doživljaj, istodobno i priznanje da njegov i život njegove supruge nisu bili uzalud. Za sve velike zasluge kojima je zadužio domovinu Hrvatsku i rodni Senj (po općem sudu Pavao Tijan je uz dr. Vinka Kriškovića najistaknutiji Senjanin 20. stoljeća), u znak priznanja, a u povodu 65. obljetnice rada i 85. obljetnice života, dodijeljena su mu priznanja i čestitke, a najmilija mu je bila nagrada grada Senja.

Kao i svaki znameniti povjesnik i literat, Tijan je većinu svojih ideja uspješno i časno završio na vrijeme, a ponešto je ostalo i nedovršenoga. Njegova je bogata informatika i publicistika te literatura i drugo vezano uz političku djelatnost ostavljeno Nacionalnoj i sveučilišnoj biblioteci. Vjerujem da će se za tu ostavštinu jednom neki mladi Senjanin početi zanimati.

Naša je korespondencija bila dugotrajna i redovita, ali dogovorena i prijateljska, isključivo vezana za Senj i njegovu povijesnu i spomeničku baštinu. Drukčije se nije moglo, jer to su bila nesigurna vremena i zasigurno su nas čitali. Moram spomenuti da je prof. Tijan zadužio i Gradski muzej, jer je još prije poslao da se tu pohrane neki njegovi tiskani radovi, slike Senja s opisima i drugi materijali. I to zaslužuje analizu, sistematizaciju i objavu. Ovo je moje sjećanje

Sl. 3. Plava vila, Škver i grad Senj na snimku iz godine 1962.

na prof. Tijana, znamenita i učena Senjanina, od kojega sam puno saznao i naučio, a najviše kako voljeti Senj, kako mu pomoći i biti od koristi Domovini.

Kako saznajemo iz tiska, profesor Pavao Tijan pokopan je 3. srpnja 1997. na groblju *Los Santos Sacramentos de san Isidoro* u Madridu. Mise zadušnice održane su 7. srpnja 1997. u *Basilica de Nuestra Señora de Atocha* u Madridu i 29. srpnja 1997. u katedrali sv. Marije u Senju.

I na kraju, ispunjavajući spomen i dug prema velikom Senjaninu, najbolje je ponoviti riječi Silvija Strahimira Kranjčevića, još jednog u nizu velikih Senjana, koji je umro 1908., koje vrijede i za našega Pavu Tijana:

*Senj me je rodio,
a to je dosta
da upoznate
čuvstva moja.*